

ADVIES
VAN 18 OKTOBER 2023
OVER DE STARTNOTA VAN HET GEWESTELIJK RUP
LEIEVALLEI VAN WIELSBEKE TOT DEINZE

INHOUD

I. SITUERING.....	2
II. ALGEMENE BEOORDELING	2
III. PLANDOELSTELLINGEN	3
IV. RIVIERHERSTEL.....	4
V. GEÏNTEGREERD PLANNINGSPROCES.....	5

I. SITUERING

1. SARO ontving op 14 september 2023 een adviesvraag van Vlaams minister Zuhair Demir over de startnota bij het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Leievallei van Wielsbeke tot Deinze’.¹ Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 18 oktober 2023, komt SARO tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn van 60 dagen.
2. Het geplande gewestelijk RUP ‘Leievallei van Wielsbeke tot Deinze’ omvat de vallei van de Leie van Ooigem (Wielsbeke) tot Petegem (Deinze). Het plangebied omvat delen van het grondgebied van de gemeenten Wielsbeke, Waregem, Dentergem in de provincie West-Vlaanderen en van de gemeenten Zulte en Deinze in de provincie Oost-Vlaanderen.
3. De startnota verduidelijkt dat het plan wordt opgemaakt in uitvoering van de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen m.b.t. de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur. Deze doelstellingen zijn verder geconcretiseerd in de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor de regio Leiestreek in twee deelruimten: de deelruimte Noordelijke Leievallei en de deelruimte Zuidelijke Leievallei.²

II. ALGEMENE BEOORDELING

4. SARO formuleert volgende strategische aandachtspunten bij de startnota voor het gewestelijk RUP ‘Leievallei van Wielsbeke tot Deinze’:
  - a. De raad ondersteunt de globale plandoelstellingen van het geplande gewestelijk RUP, die gericht zijn op het inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde delen (zie deel III, par. 5).
  - b. De raad vindt het positief dat het geplande gewestelijk RUP tevens invulling zal geven aan de beslissing van de Vlaamse Regering van 23 april 2021 inzake het project Rivierherstel Leie; dat werd aangeduid als één van de vier vlaggenschip-projecten binnen de Blue Deal.³ De raad vraagt aandacht voor de belangrijke voorwaarde die de Vlaamse Regering hierbij stelde met name dat het geplande gewestelijk RUP geen hypotheek mag leggen op de uitvoering en timing van het geïntegreerde Seine-Scheldeplan op de Leie-as en in het bijzonder het luik rivierherstel Leie (zie deel III, par. 6).
  - c. De raad ondersteunt de opmaak van de inrichtingsplannen waarbij de natuurwaarde en de potenties van de gebieden voor het rivierherstel in kaart zullen worden gebracht (zonder rekening te houden met de eigendoms- en gebruikssituatie). Vervolgens zal een

¹ <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/9a37e938-2ac8-4503-8d12-c9657ed06d6a>

² Startnota, pag. 7-10

³ <https://www.natuurenbos.be/projecten/algemeen/seine-schelde-rivierherstel-leie>

afweging moeten gebeuren met het oog op de definitieve selectie van minstens 280 ha te herbestemmen natuurgebied. Bij deze afweging moet in eerste instantie aandacht gaan naar de aanduiding van voldoende grote, aaneengesloten gebieden; aangezien dit uiteraard essentieel is bij de realisatie van natte terrestrische natuur (zie deel IV, par. 7).

- d. Vanuit het oogpunt van effectieve realisatie van natuur vraagt de raad verdere verduidelijking van het instrument van 'zelfrealisatie'. De raad wijst op de noodzaak van een decretaal kader inzake zelfrealisatie; dat kan worden ingezet ter realisatie van diverse doelstellingen in de open ruimte en dus niet enkel in het kader van het project Rivierherstel Leie (zie deel IV, par. 8).
- e. Het geïntegreerd planningsproces - met inbegrip van de plan-MER - zal verder duidelijkheid moeten verschaffen over de volledige impact van het voorliggend planinitiatief alsook over de noodzakelijke milderende en compenserende maatregelen (zie deel V).

III. PLANDOELSTELLINGEN

5. Plandoelstellingen. De raad ondersteunt de doelstellingen van het geplande gewestelijk RUP, die gericht zijn op het inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen. De raad erkent dat hiermee invulling wordt gegeven aan de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur.

Concreet gaat dit over 1° het behouden en versterken van de natuurwaarden in de vallei van de Leie met ruimte voor het herstel en de ontwikkeling van watergebonden terrestrische natuur; 2° het behoud en versterken van gevarieerde valleilandschappen met ruimte voor waterberging, waar landbouw en natuur nevensgeschikt zijn; 3° het behoud en het versterken van waardevolle bossen, parken en kasteeldomeinen; 4° het vrijwaren van ruimtelijk-functioneel samenhangende gebieden voor grondgebonden land- en tuinbouw, 5° het vrijwaren van waardevolle openruimteverbindingen en 6° het ontwikkelen van recreatieve groengebieden (bv. stadsrandbossen).⁴

6. Project Rivierherstel Leie. De raad vindt het tevens positief dat de startnota verduidelijkt dat het geplande gewestelijk RUP invulling zal geven aan de beslissing van de Vlaamse Regering van 23 april 2021 over het Vlaams Relanceplan 'Veerkracht'; waarbij het project Rivierherstel Leie aangeduid werd als één van de vier vlaggenschipprojecten binnen de Blue Deal.⁵

De Vlaamse Regering besliste op 24 september 2021 over de verdere aanpak van het project Rivierherstel Leie en gelastte de minister bevoegd voor Omgeving om een gewestelijk RUP op te maken dat de nodige herbestemmingen zal doorvoeren voor de realisatie van het project Rivierherstel Leie (ca. 500 ha watergebonden terrestrische natuur).⁶ De Vlaamse Regering benadrukte hierbij dat het geplande gewestelijk RUP geen hypotheek mag leggen op de uitvoering en timing van het geïntegreerde Seine-Scheldeplan op de Leie-as en in het bijzonder het luik rivierherstel Leie.

---

⁴ Startnota, pag. 5-6

⁵ Zie ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 waarbij het Agentschap voor Natuur en Bos gelast werd tot het uitvoeren van het project Rivierherstel Leie met de ontwikkeling van ca. 500 ha watergebonden terrestrische natuur.

⁶ VR 2021 2409 DOC.1064-1QUATER [Beslissingen van de Vlaamse Regering | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/overheid/beslissingen)

De raad vraagt aldus verdere verduidelijking omtrent de beoogde timing van het proces tot opmaak van een gewestelijk RUP 'Leievallei van Wielsbeke tot Deinze'.

IV. RIVIERHERSTEL

7. 280 ha watergebonden terrestrische natuur. Met het geplande gewestelijk RUP moeten de nodige herbestemmingen worden doorgevoerd voor de realisatie van minstens 280 ha watergebonden terrestrische natuur langs de Leie. Voor de realisatie van de beoogde 500 ha (voor de gehele Leievallei) duidde de Vlaamse Regering vijftien deelgebieden aan. Vijf van deze deelgebieden (met een oppervlakte van 220 ha) liggen buiten het plangebied van het geplande RUP en zijn reeds bestemd als natuurgebied.⁷

De startnota gaat er van uit dat - indien deze 220 ha natuurgebied effectief volledig ingevuld kan worden met de beoogde watergebonden terrestrische natuur - er binnen het geplande gewestelijk RUP nog minstens 280 ha natuurgebied moet voorzien worden om tot de vooropgestelde ca. 500 ha te komen.

In het kader van het project Rivierherstel Leie - en meer specifiek in het kader van het onderzoek naar de opmaak van de inrichtingsplannen voor de 15 deelgebieden - zal worden vastgelegd welke de meest geschikte percelen zijn voor de beoogde realisatie van de watergebonden terrestrische natuur.⁸ De raad ondersteunt het onderzoek naar de opmaak van deze inrichtingsplannen waarbij de natuurwaarde en de potenties van deze gebieden voor het rivierherstel in kaart zullen worden gebracht (zonder rekening te houden met de eigendoms- en gebruikssituatie).

Aangezien het potentieel aan geschikte ruimte voor de realisatie van watergebonden terrestrische natuur wordt berekend op 528 ha zal vervolgens een afweging moeten gebeuren met het oog op de definitieve selectie van minstens 280 ha te herbestemmen natuurgebied. De startnota (pag. 23) verduidelijkt dat de plan-MER en de Landbouweffectrapportering (LER) informatie zullen aanleveren op basis waarvan de meest aangewezen, precieze locaties voor realisatie van watergebonden, terrestrische natuur bepaald kunnen worden.

Bij deze afweging (met het oog op de selectie van minstens 280 ha te herbestemmen natuurgebied) moet in eerste instantie ingezet worden op de aanduiding van voldoende grote, aaneengesloten gebieden; aangezien dit uiteraard essentieel is bij de realisatie van natte terrestrische natuur. De raad dringt er op aan om deze voorwaarde sterker te benadrukken in de startnota en de uitvoering ervan te bewaken bij de verdere invulling van het gewestelijk RUP.

8. Zelfrealisatie. De Vlaamse Regering besliste op 24 september 2021 om het instrument 'zelfrealisatie' als alternatief voor de vooropgestelde verwerving van gronden te onderzoeken.⁹ De startnota (pag. 23) stelt: *'Met dat instrument hanteert men een model waarbij de grondeigenaar de terreinen behoudt en zélf instaat voor inrichting en beheer van de percelen, weliswaar op een wijze die kan resulteren in de na te streven natuurtypes.'*

---

⁷ Via het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leievallei en open ruimte omgeving Kortrijk' dat reeds in 2008 definitief werd vastgesteld.

⁸<https://www.natuurenbos.be/projecten/algemeen/seine-schelde-rivierherstel-leie/deelgebieden-waarvoor-al-een-natuurstreefbeeld>

⁹ Beslissingen Vlaamse Regering, VR 2021 2409 1064/1QUATER. pag. 17: *'Zelfrealisatie via natuurbeheerplannen of andere instrumenten wordt als alternatief voor de vooropgestelde verwerving van het ganse gebied onderzocht.'*

Reeds in eerdere adviezen wees de raad er op dat er nog heel wat onduidelijkheid is over het begrip 'zelfrealisatie'. In zijn advies bij het ontwerpdecreet Vlaamse Parken drong SARO onder meer aan op een rechtszekere definitie van 'zelfrealisatie'.¹⁰ De startnota (pag. 23) verduidelijkt dat *'het verder vorm geven van een duidelijk kader voor zelfrealisatie lopende is in het ruime proces van Rivierherstel Leie'*. De raad wijst op de noodzaak van een decretaal kader inzake zelfrealisatie¹¹; dat kan worden ingezet ter realisatie van diverse doelstellingen in de open ruimte en dus niet enkel in het kader van het project Rivierherstel Leie.

9. Overgangperiode. De raad heeft vragen bij de toelichting in de startnota (pag. 23) waarbij een relatie wordt gelegd tussen 'uitmijnen' en 'het tijdelijk behoud van de agrarische bestemming in de uit te mijnen gebieden'.

De startnota (pag. 23) verwijst naar de periode van uitmijning van rijke bodems: *'Daarbij is een vrij intensief beheer aangewezen om de aanwezige nutriënten in de bodem (in het bijzonder fosfor) naar een niveau te brengen dat voldoende laag is om toe te laten dat het gewenste natuurtype zich kan ontwikkelen.'* Vervolgens wordt in de startnota gesteld dat dit *'... in termen van doelstellingen en de noodzakelijke (her)bestemmingen kan betekenen dat een fasering kan overwogen worden in de overgang van 'agrarisch' naar 'natuur'*.

De raad vindt het geen goede zaak dat in het geplande gewestelijk RUP vanuit het oogpunt van uitmijning ervoor geopteerd zou worden om de herbestemming van 'agrarisch gebied' naar 'natuurgebied' pas na een specifieke tijdsperiode te laten ingaan. Een dergelijk overgangsbeheer kan immers geregeld worden in het kader van een gebruiksovereenkomst terwijl de bestemming reeds 'natuurgebied' is.

V. GEÏNTEGREERD PLANNINGSPROCES

10. Algemeen. Het geïntegreerd planningsproces - met inbegrip van de plan-MER - zal verder duidelijkheid moeten verschaffen over de volledige impact van het voorliggend planinitiatief alsook over de noodzakelijke milderende en compenserende maatregelen. Hierbij zal maximaal gebruik kunnen gemaakt worden van bestaande milieustudies.
11. LER. In het kader van de geïntegreerde planningsprocedure zal ook de impact op de landbouw onderzocht worden. Met de beslissing van 24 september 2021 gaf de Vlaamse Regering de opdracht om voor de oorspronkelijke tien deelgebieden de landbouweffectrapportage (LER) te actualiseren en om ook voor de vijf extra gebieden een LER op te maken. Deze rapporten zijn in opmaak.

De startnota (pag. 78) wijst er ook op dat *'gelet op de PAS de aanduiding van bijkomende natuur en bosgebieden als onderdeel van het VEN aanleiding kan geven tot beperkingen voor nabijgelegen landbouwbedrijven'*. De startnota verduidelijkt dat dit als één van de elementen mee in overweging zal worden genomen bij de bestemming van bijkomende natuur- en bosgebieden. Zoals reeds eerder aangehaald in dit advies (par. 7) zullen ook de LER en de plan-MER informatie aanleveren op basis waarvan de meest aangewezen, precieze locaties voor de realisatie van watergebonden, terrestrische natuur bepaald zal worden.

---

¹⁰<https://sarovlaanderen.be/sites/default/files/2023-04/SARO%202022-26%20Advies%20decreet%20parken.pdf>

¹¹ Een decretaal kader zal invulling moeten geven aan aspecten inzake financiële afspraken, procedure, controle, monitoring, handhaving, sancties enz.

De startnota wijst erop dat ook het ‘vrijwaren van de landbouweconomische huiskavels’ mee in beschouwing kan worden genomen. In zijn beslissing van 24 september 2021 stelde de Vlaamse Regering: ‘Voor de fasen 2 en 3 dient de planning van de in te richten deelgebieden flexibel te zijn in functie van de lokale omstandigheden (o.a. landbouwsituatie, aankoop- of ruilopportunities, ecologische potenties, ...). Huiskavels worden indien mogelijk maximaal gevrijwaard.’

12. Uitbreiding flankerend beleid voor de landbouw. De raad wijst er tevens op dat de Vlaamse Regering in zijn beslissing van 24 september 2021 opteerde voor de uitbreiding van het flankerend beleid: ‘Om de slagkracht van de grondenbanken (verwerven van ruilgronden en zoeken naar oplossingen voor pachters) te verhogen en de kansen op minnelijke verwerving te maximaliseren, wordt het flankerend beleid gelijkgeschakeld met het flankerend beleid in de realisatie van het Geactualiseerd Sigmaplan. In dat kader worden twee bijkomende instrumenten ingezet namelijk een eigenaarstoelag en een pachtaanvaardingsvergoeding in het zoekgebied.’ In zijn beslissing benadrukte de Vlaamse Regering bovendien dat de impact op de landbouw verminderd kan worden door de inrichting ook voldoende te spreiden in de tijd.
13. Herbestemming. Een belangrijk deel van het agrarisch gebied in het plangebied is momenteel reeds bestemd als agrarisch gebied met ecologisch belang, valleigebied en/of landschappelijk waardevol agrarisch gebied. In het kader van het geplande gewestelijk RUP zal (naast het bestemmen van natuurgebied en bosgebied) tevens een afbakening gebeuren van de gebieden van de agrarische structuur. De startnota (pag. 87) vermeldt de volgende mogelijke bestemmingen: (bouwvrij) agrarisch gebied, gemengd openruimtegebied (met cultuurhistorische waarde) of agrarisch gebied met ecologisch belang. Verdere differentiatie met overdrukken zoals natuurverwevingsgebied, grote eenheid natuur (GEN), grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO), erfgoedlandschap zal onderzocht worden.